

PENILAIAN GURU SEKOLAH RENDAH DI DAERAH KINTA UTARA TERHADAP PENTAKSIRAN AKTIVITI JASMANI, SUKAN DAN KOKURIKULUM (PAJSK)

Zulkifli Hassan & Norazilawati Abdullah
Universiti Pendidikan Sultan Idris

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti persepsi guru sekolah rendah di daerah Kinta Utara terhadap pelaksanaan Pentaksiran Aktiviti Jasmani, Sukan dan Kokurikulum (PAJSK). Kajian ini juga bertujuan untuk mengenal pasti perbezaan persepsi guru terhadap pelaksanaan PAJSK berdasarkan pengalaman bekerja dan umur. Reka bentuk kajian ini adalah kajian tinjauan yang melibatkan sekolah rendah di sekitar Kinta Utara. Instrumen kajian yang digunakan ialah borang soal selidik yang dibahagikan kepada dua bahagian iaitu bahagian A mengenai latar belakang responden dan bahagian B mengenai tahap kesediaan, pengetahuan dan kemahiran guru dalam melaksanakan PAJSK. 343 orang guru telah dipilih sebagai sampel kajian. Kajian ini menggunakan statistik deskriptif untuk menganalisis profil responden dan analisis borang soal selidik mengenai persepsi guru terhadap pelaksanaan PAJSK. Statistik deskriptif yang digunakan ialah nilai min, skor min, sisihan piawai, nilai min bagi keseluruhan item dan ujian Anova satu hala. Hasil kajian menunjukkan guru memberi persepsi yang negatif terhadap pelaksanaan PAJSK di sekolah. Dapatan kajian menunjukkan nilai min yang sederhana bagi tahap kesediaan, pengetahuan dan kemahiran. Hasil kajian juga menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan yang signifikan terhadap kesediaan guru berdasarkan pengalaman bekerja dan umur. Kesimpulannya guru di Daerah Kinta Utara tidak menerima pelaksanaan PAJSK. Hal ini jelas membuktikan bahawa guru-guru telah kurang bersedia, kurang pengetahuan dan tidak berkemahiran dalam melaksanakan PAJSK.

Kata Kunci: Penilaian, Pentaksiran Aktiviti Jasmani, Sukan dan Kokurikulum (PAJSK), Guru Sekolah Rendah

ABSTRACT

This study is carried out to identify the perception of primary school teachers in the district of Kinta Utara towards the implementation of 'Pentaksiran Aktiviti Jasmani, Sukan dan Kokurikulum' (PAJSK). Another purpose of conducting this study is to find the perception among the teachers of different age groups and their experience of teaching. The study is basically involving the teachers in the district of Kinta Utara. Survey forms are used as the instrument to gather the information given by the respondents. There are two sections in the survey form; section A is mainly to obtain respondents' background and section B consists of a set of questions relating to the teacher's readiness, understanding and skills in conducting PAJSK. There are three hundred primary school teachers involved in this study. Descriptive Statistic is used to measure teachers' profiles and their responds towards the implementation of PAJSK in schools. The descriptive statistics used are based on the value of mean, mean score, the standard of deviation, the total of min of the items including the one-way Anova test. The finding shows the medium range of mean values of teachers' level of readiness, skill and knowledge on PAJSK. In addition to that, the result shows there is no significant difference in the teacher readiness based on their teaching experience and age group. To conclude, the teachers are not ready, lack of knowledge and skills towards the implementation of PAJSK.

Keywords: Evaluation, Assessment of Physical Activity, Sports and Co-Curricular (PAJSK) and Primary School Teachers

PENGENALAN

Guru memainkan peranan yang penting dalam melaksanakan pentaksiran di sekolah. Oleh demikian, untuk menjayakan sesuatu pentaksiran yang berkualiti di sekolah, guru seharusnya mempunyai pengetahuan dan kesediaan yang tinggi dalam menjalankan pentaksiran. Kesediaan guru untuk melalui satu anjakan perubahan yang baru terhadap sistem pentaksiran di sekolah merupakan elemen penting dalam merealisasikan pentaksiran berasaskan sekolah. Guru diberi kuasa atau autonomi untuk melaksanakan pentaksiran ini. Namun begitu, isu guru tidak berkemahiran dan tidak kompeten dengan tugas pentaksiran menjadi bahan perbincangan yang utama

pada masa kini. Mengikut Rohaya Talib dan Mohd Najib (2008), untuk menjadikan sesuatu pentaksiran yang lebih berkualiti masalah kompetensi guru dalam bidang pentaksiran hendaklah di atasi dengan sewajarnya.

Sehubungan dengan hal ini, guru perlu melengkapkan diri dan sentiasa bersedia dengan segala faktor samaada dari segi mental, emosi dan kefahaman dalam mengharungi dunia pendidikan yang semakin mencabar. Sistem pendidikan yang sering kali mengalami perubahan menyebabkan terdapat sebilangan guru yang ketinggalan dengan maklumat-maklumat terkini.

PAJSK merupakan salah satu pentaksiran yang terdapat dalam Pentaksiran Berasaskan Sekolah. PAJSK mempunyai lima komponen yang perlu ditafsir oleh guru pendidikan jasmani, guru-guru penasihat unit beruniform, kelab atau persatuan dan sukan atau permainan (1M1S). Antara komponen PAJSK ialah Standard Kecergasan Fizikal Kebangsaan (SEGAK), Body Mass Index (BMI), sukan, kokurikulum dan ekstra kurikulum. PAJSK adalah sebagai panduan untuk menilai aktiviti fizikal dan kesihatan serta mengukur penyertaan jasmani, sukan, kokurikulum dan ekstra kurikulum.

Oleh hal yang demikian, pendedahan awal mengenai PAJSK seharusnya diberi kepada guru kerana mereka merupakan tunjang utama dalam menjayakan dan melaksanakan PAJSK. Berdasarkan kepada tinjauan ke sekolah-sekolah yang dilakukan oleh Bahagian Kokurikulum dan Kesenian, Kementerian Pendidikan Malaysia, pihak sekolah ada membuat penilaian terhadap kegiatan kokurikulum yang diceburi oleh murid-murid. Namun penilaian yang dibuat oleh setiap sekolah adalah berbeza-beza. Perbezaan ini wujud kerana penilaian yang dibuat adalah berdasarkan penilaian dan keperluan sesebuah sekolah. Dalam mesyuarat Pengurusan Pendidikan Bil. 9. 1997, wakil Bahagian Pengajian Tinggi mencadangkan agar kegiatan kokurikulum di sekolah dinilai berdasarkan format atau kaedah yang tetap dan diiktiraf. Ianya penting agar keesahan dan kebolehpercayaannya tidak dipertikaikan apabila markah kokurikulum dijadikan sebagai sebahagian dari markah penilaian kemasukan murid ke institusi-institusi pengajian tinggi tempatan.

Oleh sebab itu, pada tahun 2014 satu transformasi pendidikan telah dilaksanakan. Transformasi yang dibawa adalah dengan membentuk satu sistem pentaksiran yang dinamakan PAJSK merupakan satu bentuk pentaksiran yang dikendalikan oleh pihak sekolah manakala pentaksirnya terdiri daripada guru-guru penasihat kokurikulum, persatuan dan 1M1S yang mengelola unit tersebut. (LPM, 2012).

Transformasi pendidikan ini bertujuan untuk meningkatkan kualiti sistem pendidikan di Malaysia yang merangkumi aspek kurikulum, kokurikulum dan juga pembangunan sahsiah. PAJSK merupakan satu transformasi pendidikan yang merangkumi semua aspek iaitu kognitif, afektif dan juga psikomotor.

Pernyataan Masalah

Guru-guru telah dibebankan dengan tugas-tugas pentadbiran yang semakin bertambah manakala tugas utama untuk mengajar menjadi semakin sukar kerana perlu mengajar sambil mentaksir murid. Tan (2010) juga menyatakan bahawa PBS menambah beban tugas guru di sekolah yang memang telah dibebani dengan tugas pentadbiran dan kokurikulum. Pelaksanaan PAJSK mulai tahun 2014 akan menambahkan lagi beban tugas guru sediaada. Kemahiran yang lemah dan kekurangan maklumat mengenai PAJSK menyebabkan segelintir guru yang mengambil mudah sistem PAJSK ini.

Hal ini menyebabkan guru kurang motivasi untuk melaksanakan PAJSK. Pelbagai rungutan yang telah disuarakan oleh guru-guru mengenai PAJSK. Pengetahuan guru yang berbeza menjadikan pelaksanaan PAJSK merupakan satu masalah yang berat bagi mereka. Hal ini jelas menunjukkan bahawa guru masih memerlukan tempoh untuk bersedia dalam melaksanakan PAJSK. Prosedur PAJSK yang pelbagai memerlukan komitmen yang amat tinggi daripada pihak guru.

Komitmen guru dalam melaksanakan sesuatu dasar merupakan tunjang utama dalam menentukan keberkesanan sesuatu kurikulum. Oleh sebab yang demikian, peranan guru merupakan aspek utama dalam kejayaan PAJSK. Guru seharusnya bersedia dan mempunyai pengetahuan serta kemahiran yang lengkap dalam melaksanakan PAJSK.

Justeru itu, kajian ini dilaksanakan untuk melihat sejauh mana kesediaan guru dalam melaksanakan PAJSK di sekolah. Kebanyakan guru masih ragu-ragu dan menyatakan rungutan mereka. Mengikut kajian yang dilaksanakan oleh Suzana dan Jamil (2012), terdapat rungutan yang diutarakan oleh guru mengenai PBS.

Guru tidak yakin dengan perubahan sistem pentaksiran PBS yang bersifat formatif. Hal ini disokong oleh Black dan William (1998), dalam kajiannya yang menyatakan bahawa kebanyakan guru masih memerlukan latihan dalam pentaksiran yang bersifat formatif.

Guru juga dilihat kurang pengetahuan dalam melaksanakan pentaksiran secara formatif. Mereka merasa terbeban dengan Pentaksiran Berasaskan Sekolah dan menganggap PAJSK akan menambahkan tugas mereka serta merumitkan lagi proses pentaksiran. Kenyataan ini telah disokong oleh Gan (2000), yang menyatakan bahawa kebanyakan guru bersetuju bahawa perubahan sistem pendidikan telah meningkatkan lagi tugas dan beban guru.

Pelaksanaan PAJSK mulai tahun 2014 akan menambahkan lagi beban tugas guru sediaada. Kemahiran yang lemah dan kekurangan maklumat mengenai PAJSK menyebabkan segelintir guru yang mengambil mudah sistem PAJSK ini. Hal ini menyebabkan guru kurang motivasi untuk melaksanakan PAJSK. Pelbagai rungutan yang telah disuarakan oleh guru-guru mengenai PAJSK. Pengetahuan guru yang berbeza menjadikan pelaksanaan PAJSK merupakan satu masalah yang berat bagi mereka. Hal ini jelas menunjukkan bahawa guru masih memerlukan tempoh untuk bersedia dalam melaksanakan PAJSK. Prosedur PAJSK yang pelbagai memerlukan komitmen yang amat tinggi daripada pihak guru.

Komitmen guru dalam melaksanakan sesuatu dasar merupakan tunjang utama dalam menentukan keberkesanan sesuatu kurikulum. Oleh sebab yang demikian, peranan guru merupakan aspek utama dalam kejayaan PAJSK. Guru seharusnya bersedia dan mempunyai pengetahuan serta kemahiran yang lengkap dalam melaksanakan PAJSK.

Oleh sebab itu, kajian ini telah dilaksana untuk melihat sejauh manakah tahap penilaian guru sekolah rendah di daerah Kinta Utara terhadap pelaksanaan PAJSK. Guru pada dasarnya dilihat bersedia, berpengetahuan dan berkemahiran dalam melaksanakan sesuatu program. Namun begitu adakah mereka benar-benar bersedia ataupun tidak merupakan agenda utama kajian ini dilaksanakan. Kajian ini dilaksana untuk menilai tahap penilaian guru-guru terhadap pelaksanaan PAJSK.

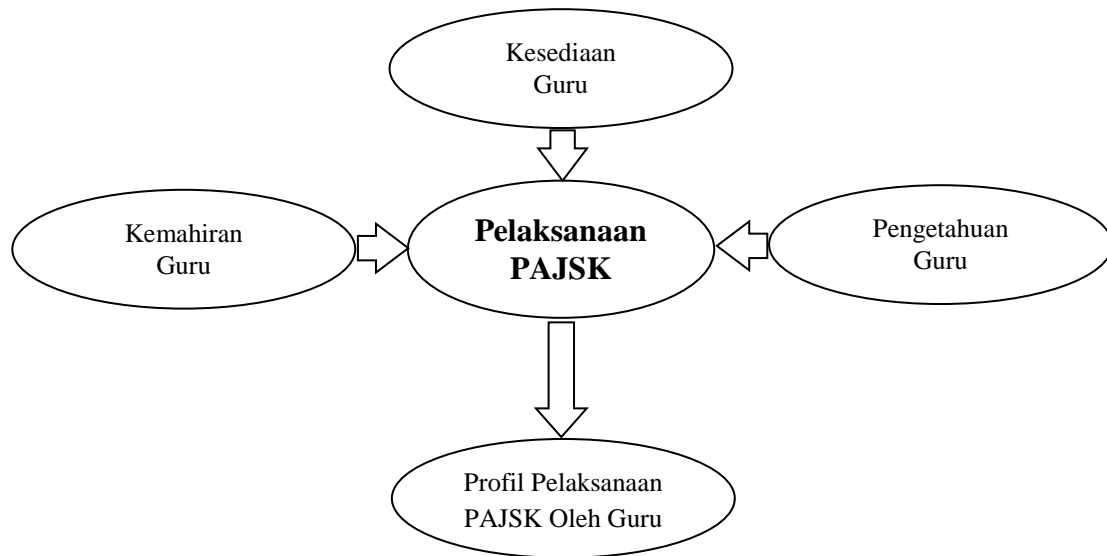
Hal ini kerana, terdapat banyak rungutan mengenai PAJSK ditimbulkan dan ini menjadi satu persoalan yang kuat untuk melaksanakan kajian mengenai penilaian guru terhadap PAJSK. PAJSK merupakan satu pentaksiran yang amat penting dalam sistem pendidikan masa kini. Keberkesanan pentaksiran ini bergantung kepada guru-guru sebagai agen pelaksanaannya.

KERANGKA KONSEP

Kajian ini dilaksanakan berpandukan model CIPP Stufflebeam. Model ini amat sesuai digunakan untuk menilai pelaksanaan PAJSK. Model CIPP ini merupakan satu model penilaian kurikulum yang menilai sesuatu program dengan lengkap dan secara berperingkat. Penilaian berperingkat ini dimulai dengan konteks, input, proses dan hasil program. Melalui kaedah yang digunakan dalam model CIPP ini, ia amat sesuai untuk menilai penilaian guru secara menyeluruh terhadap PAJSK.

Kajian ini merupakan satu bentuk kajian kuantitatif untuk menilai penilaian guru terhadap pelaksanaan PAJSK. Kajian ini dilaksana berdasarkan kepada model CIPP Stufflebeam (1983) untuk melihat sejauh mana penilaian guru-guru terhadap PAJSK. Tujuan utama model CIPP untuk membantu membuat penilaian terhadap keberhasilan bagi sesuatu program yang dirancang. Pengkaji hanya memfokuskan kepada satu komponen daripada 4 komponen dalam model CIPP iaitu aspek penilaian input. Penilaian dibuat dengan menilai "input" PAJSK dari segi tahap kesediaan, pengetahuan dan juga kemahiran guru.

Penilaian Input

Rajah 1. Kerangka kajian berdasarkan penilaian input Model CIPP

Persoalan Kajian

Kajian ini dijalankan adalah untuk menjelaskan persoalan;

- I. Apakah tahap kesediaan guru dalam melaksanakan PAJSK?
- II. Apakah tahap pengetahuan guru mengenai PAJSK?
- III. Apakah tahap kemahiran guru dalam merancang dan melaksanakan PAJSK?
- IV. Adakah terdapat perbezaan yang signifikan tahap kesediaan guru dalam melaksanakan PAJSK berdasarkan pengalaman bekerja dan umur responden?

Hipotesis Null

H_0 : $\mu_1 = \mu_2$

H_0 : Tidak terdapat perbezaan yang signifikan skor min tahap kesediaan guru berdasarkan pengalaman bekerja dan umur responden.

REKA BENTUK KAJIAN

Kajian ini ialah kajian berbentuk kuantitatif secara deskriptif. Ini kerana menurut Majid Konting (2004), penyelidikan deskriptif bertujuan untuk menerokai sesuatu bidang yang belum atau kurang dikaji. Kaedah tinjauan digunakan untuk mendapatkan maklumat tentang latar belakang responden; tahap kesediaan guru, tahap pengetahuan guru dan tahap kemahiran guru mengenai PAJSK.

Maklum balas dari borang soal selidik ini dapat menunjukkan gambaran sebenar penilaian guru sekolah rendah terhadap pentaksiran aktiviti jasmani, sukan dan kokurikulum. Ini kerana mengikut menurut Majid Konting (1998), penggunaan borang selidik dapat meningkatkan ketepatan dan kebenaran gerak balas yang diberikan oleh responden kerana tidak dipengaruhi oleh gerak laku pengkaji. Borang soal selidik ini berfokuskan kepada penilaian guru terhadap PAJSK.

Terdapat beberapa langkah yang diambil dalam melaksanakan kajian ini. Antaranya ialah;

- i. Mendapatkan kelulusan daripada pihak EPRD untuk menjalankan kajian.
- ii. Mendapatkan kebenaran Jabatan Pendidikan Negeri Perak.
- iii. Mendapatkan kebenaran Pejabat Pendidikan Daerah Kinta Utara.
- iv. Mengedarkan borang kajian.
- v. Menganalisis data menggunakan perisian SPSS

Populasi dan Sampel Kajian

Populasi kajian adalah sekolah rendah kebangsaan di daerah Kinta Utara Terdapat 1162 orang guru sekolah rendah kebangsaan yang telah didaftarkan di daerah Kinta Utara. Kajian ini hanya melibatkan guru di sekolah rendah kebangsaan sahaja. Namun demikian, pengkaji telah mengecilkan populasi kajian dengan memilih kelompok 8 daerah Kinta Utara sebagai sampel kajian. Terdapat 343 guru di Kelompok 8 daerah Kinta Utara yang terlibat secara langsung dalam PAJSK.

Responden terdiri daripada 343 orang guru yang terlibat dalam pelaksanaan PAJSK di dalam Kelompok 8 daerah Kinta Utara. Masa telah diberi kepada responden untuk menjawab soalan soal selidik. Sampel kajian dipilih secara rawak mudah. Ini merupakan asas dalam teknik persampelan. Setiap individu mempunyai peluang yang sama dipilih sebagai responden.

Guru yang terlibat dalam pelaksanaan PAJSK di sekolah, dipilih untuk mendapatkan maklumat yang menyeluruh dan lengkap. Daripada 343 responden yang dipilih, hanya 134 responden telah memberi maklumbalas. Oleh yang demikian, responden untuk kajian ini hanya melibatkan 134 responden sahaja.

Instrumen Kajian

Instrumen kajian yang digunakan dalam kajian ini ialah soal selidik. Pembinaan instrumen adalah hasil pengubahsuaian instrumen penyelidikan lepas dan penambahbaikan daripada pengkaji sendiri berdasarkan objektif yang hendak dicapai. Pengkaji menggunakan soal selidik kerana soal selidik boleh membuat responden lebih rela memberi maklum balas yang benar, bebas dan dapat mengurangkan kesilapan yang disebabkan oleh catatan pengkaji (Burns, 2000). Responden dikehendaki menjawab setiap soalan yang telah disediakan berdasarkan pilihan jawapan yang diberi.

Penganalisan Data

Kajian dibahagikan kepada dua bahagian item soalan iaitu bahagian A dan B. Pecahan penganalisan data adalah seperti berikut:

Bahagian A

Bahagian A merupakan item soalan yang mengkaji latar belakang responden. Data dianalisis berdasarkan nilai kekerapan dan peratusan bagi setiap item menggunakan perisian SPSS 16. Interpretasi data berdasarkan kekerapan responden menjawab bagi setiap item soalan yang ditanya dan seterusnya dianalisis menggunakan peratusan supaya hasil data lebih berfokus.

Bahagian B

Sebanyak tiga puluh soalan dalam soal selidik di bahagian B yang diberikan kepada responden kajian. Item soalan dalam soal selidik telah dipecahkan kepada tiga bahagian utama untuk menguji objektif kajian.

Data yang telah dikumpul melalui soal selidik akan dianalisis menggunakan program *Statistical Package for Social Science (SPSS for window* versi 16.0). Menurut Mohd. Majid Konting (1988), penganalisan data berstatistik menggunakan perisian SPSS dapat menghasilkan pengiraan yang tepat untuk menerangkan kajian yang dijalankan. Hasil dapatan akan menunjukkan samaada terdapat perbezaan yang signifikan tahap kesediaan guru dalam melaksanakan PAJSK berdasarkan pengalaman bekerja dan umur responden.. Hasil dapatan akan digunakan untuk menjawab persoalan kajian.

Jadual 1. Cara penganalisan data

Bil.	Persoalan Kajian	Instrumen	Cara Analisis
1	Apakah tahap kesediaan guru dalam melaksanakan PAJSK ?	Soal-selidik	Min / Peratusan
2	Apakah tahap pengetahuan guru dalam melaksanakan PAJSK ?	Soal-selidik	Min / Peratusan
3	Apakah tahap kemahiran guru dalam merancang dan melaksanakan PAJSK ?	Soal-selidik	Min / Peratusan
4	Adakah terdapat perbezaan yang signifikan tahap kesediaan guru dalam melaksanakan PAJSK berdasarkan pengalaman bekerja dan umur responden ?	Soal-selidik	ANOVA

Jadual 2. Jadual analisis dapatan kajian

Bil.	Persoalan Kajian	Min	Interpretasi
1	Apakah tahap kesediaan guru dalam melaksanakan PAJSK ?	3.38	Sederhana
2	Apakah tahap pengetahuan guru dalam melaksanakan PAJSK ?	3.32	Sederhana
3	Apakah tahap kemahiran guru dalam merancang dan melaksanakan PAJSK ?	3.22	Sederhana
4	Adakah terdapat perbezaan yang signifikan tahap kesediaan guru dalam melaksanakan PAJSK berdasarkan pengalaman bekerja dan umur responden ?	Sig 0.31 0.74 $p > 0.05$	Tidak signifikan (Hipotesis Diterima)

RUMUSAN DAPATAN KAJIAN

Kajian yang dilaksanakan adalah untuk menilai tahap kesediaan guru, tahap pengetahuan guru dan tahap kemahiran guru terhadap pelaksanaan PAJSK di peringkat sekolah rendah. Kajian ini berfokus kepada empat dimensi utama iaitu:

- i. Mengenal pasti tahap kesediaan guru dalam melaksanakan PAJSK.
- ii. Mengenal pasti tahap pengetahuan guru mengenai PAJSK.
- iii. Mengenal pasti tahap kemahiran guru dalam melaksanakan PAJSK.
- iv. Mengenal pasti perbezaan kesediaan guru dalam melaksanakan PAJSK berdasarkan pengalaman bekerja dan umur.

Berikut merupakan dapatan senarai kajian yang telah dilaksanakan sepanjang proses kajian dilaksanakan:

- i. Dapatan kajian mendapati bahawa dimensi tahap kesediaan guru berada pada tahap yang sederhana. Mereka kurang bersedia untuk melaksanakan PAJSK dengan berkesan di sekolah. Mereka juga yakin bahawa PAJSK boleh meningkatkan beban kerja di sekolah. Ini kerana dalam melaksanakan PAJSK mereka perlu bekerja lebih masa ketika menjalankannya.
- ii. Kajian juga menunjukkan bahawa responden mempunyai kurang pengetahuan dalam melaksanakan PAJSK. Mereka menyatakan bahawa PAJSK kurang diberi pendedahan kepada mereka. Kesemua item yang digunakan untuk menguji elemen pengetahuan guru menunjukkan responden kurang pendedahan PAJSK dan perlukan buku panduan untuk meningkatkan lagi pengetahuan dalam melaksanakan PAJSK. Responden juga kurang yakin untuk menjalankan kursus dan latihan kepada pihak lain mengenai PAJSK.
- iii. Penemuan kajian juga menunjukkan bahawa guru kurang kemahiran dalam melaksanakan PAJSK di sekolah. Mereka yakin bahawa kursus dan latihan dalam perkhidmatan perlu dijalankan untuk membantu mereka melaksanakan PAJSK dengan cara yang berkesan. Guru juga bersetuju menggunakan PAJSK akan menyusahkan mereka dalam mentaksir murid di sekolah.
- iv. Dapatan kajian hipotesis juga jelas menunjukkan bahawa hanya terdapat perbezaan skor min yang minimum bagi menguji kesediaan guru melaksanakan PAJSK berdasarkan pengalaman bekerja dan umur. Hasil dapatan kajian jelas menunjukkan bahawa guru yang mempunyai tahap pengalaman bekerja lebih dari 4 tahun kurang bersedia untuk melaksanakan PAJSK secara berkesan. Ini kerana, tidak terdapat perbezaan yang signifikan bagi tahap kesediaan guru melaksanakan PAJSK berdasarkan pengalaman bekerja ($p > 0.05$). Manakala kajian menunjukkan tidak terdapat perbezaan yang signifikan bagi tahap kesediaan guru melaksanakan PAJSK berdasarkan umur ($p > 0.05$).

Dapatan kajian secara keseluruhannya menunjukkan bahawa penilaian guru di Daerah Kinta Utara, Ipoh terhadap PAJSK adalah sederhana. Secara umumnya mereka kurang bersedia, kurang pengetahuan serta kurang kemahiran yang cukup dalam melaksanakan PAJSK. Mereka kurang yakin melaksanakan PAJSK dengan cara yang berkesan.

PENUTUP

Hasil analisis kajian yang terperinci dan holistik menunjukkan terdapat beberapa implikasi kajian yang boleh dinyatakan. Implikasi kajian bertujuan untuk menilai kesan kajian terhadap individu yang terlibat dalam kajian. Antara implikasi kajian yang boleh dirumuskan dalam kajian ini ialah dapat memberi pendedahan yang jelas kepada pihak Kementerian mengenai tahap pelaksanaan PAJSK di peringkat sekolah rendah. Penilaian guru dilihat dari pelbagai aspek. Ini menjadi petunjuk kepada pihak yang berwajib untuk menilai tahap pelaksanaan PAJSK pada masa kini.

RUJUKAN

- Akta Pendidikan (1996), *Buku Panduan Pengurusan Aktiviti Kokurikulum Sekolah Rendah dan Sekolah Menengah*. Kementerian Pelajaran Malaysia
- Asraf Mubarak Atan (2013). *Beban Tugas Guru Dalam Pelaksanaan PBS di Sekolah Kebangsaan Bandar dan Luar Bandar di Daerah Muar*. Fakulti Pendidikan. Universiti teknologi Malaysia
- Gan, Phei Ling (2000). *Reformasi Pendidikan dan Hubungannya Dengan Stress Kerja di Kalangan Guru-Guru Sekolah menengah di Daerah Kulai*. Tidak Diterbitkan. Universiti Teknologi Malaysia, Skudai.
- Kamaruzaid Abdul Karim (2012). *Kefahaman Guru Terhadap Penilaian Kemajuan Berasaskan Sekolah PKBS Di Tiga Buah Sekolah Menengah Daerah Kuantan*. Disertasi Sarjana tidak diterbitkan. Fakulti Pendidikan. Universiti Malaya.
- Kamus Dewan Edisi Ketiga (2000), Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur
- Lembaga Peperiksaan Malaysia (2012). *Buku Panduan Pentaksiran Berasaskan Sekolah (PBS)*. Kementerian Pelajaran Malaysia.
- Lembaga Peperiksaan Malaysia (2014). *Pekeliling PBS Bil 1/2014*.
<http://apps2.moe.gov.my/lponline/v1/index.php?lang=en>
- Lembaga Peperiksaan Malaysia (2012). *Rekod Pentaksiran Aktiviti Jasmani, Sukan dan Kokurikulum (PAJSK)*. Kementerian Pelajaran Malaysia.
- Mazlini Adnan & Noor Fazelawati Abd Kadir (2014). *Amalan Pentaksiran Berasaskan Sekolah (PBS) Dalam Kalangan Guru Matematik Sekolah Menengah*. Fakulti Sains dan Matematik. Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Mohd Fazli Hasan, Suhaida Abdul Kadir dan Soaib Asimiran (2013). *Hubungan persekitaran sekolah dengan penglibatan pelajar dalam aktiviti kokurikulum di Sekolah Menengah*. Jurnal Pendidikan Malaysia. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohd Majid Konting (1998). *Kaedah penyelidikan pendidikan*. Dewan Bahasa dan Pustaka. Kuala Lumpur.
- Mohd Najib Abdul Ghafar (1998). *Penyelidikan Pendidikan*. Skudai: Universiti Teknologi Malaysia.
- Mohd Yusof Hj Othman (2005). *Pembinaan Konseptual dalam Pembelajaran di IPT dalam Mahasiswa Abad 21*. Bangi : UKM
- Muhd Firdaus Omar (2015), *Keberkesanan pentaksiran berasaskan sekolah (pbs) dalam kalangan guru sekolah rendah di daerah Hilir Perak*, Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Nazma Purvin (2011). *How do Secondary Students in Bangladesh Makes Sense of School Based Assessment*. Universiti of Canterbury.
- Noraini Idris (2005). *Pedagogi dalam pendidikan matematik*. Kuala Lumpur: Penerbit Utusan Publications & Distributor Sdn. Bhd.
- Norkhalid Bin Salimin (2012), *Pentaksiran komprehensif berbanding penilaian kendalian sekolah menengah dalam matapelajaran pendidikan jasmani tingkatan 2*. Universiti Pendidikan Sultan Idris
- Raziatul Hanum (2014). *Isu PBS: Makin Kelam Kabut, Makin Berserabut*. <http://www.sinarharian.com.my/isu-pbs-makin-kelam-kabut-akinberserabut-255373>
- Rohaya Talib & Mohd Najib Abd Ghafar. (2008). *Pembinaan Dan Pengesahan Instrumen Bagi Mengukur Tahap Literasi Pentaksiran Guru Sekolah Menengah Di Malaysia*. Kertas Kerja: Seminar Penyelidikan.
- Stufflebeam, D.L. (1983). „*The CIPP Model for Program Evaluation*.. In: Madaus, G., Scriven, M. and Stufflebeam, D.L. (Eds) (1983). *Evaluation Models:Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation* (11714).Boston,MA: Kluwer-Nijhoff Publishing.
- Tan Ai Mei (2010). *Pentaksiran Berasaskan Sekolah (PBS) di Malaysia. Kesediaan Guru, Isu dan Panduan Pelaksanaan*. Gerak Budaya Enterprise, Kuala Lumpur. Tesis Doktor Falsafah. Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi
- Yusof Boon & Mohd Musa (2011). *Kepimpinan Guru Besar Dalam Pelaksanaan Pentaksiran Berasaskan Sekolah (PBS) di Sekolah Kebangsaan Daerah Kota Tinggi, Johor*. Skudai: Universiti Teknologi Malaysia.